

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.21.140/2024/4.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke
Dr. Farkas Antónia előadó bíró
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró
Dr. Madarász Anna bíró
Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője: Dr. Ács Ilona ügyvéd

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Csöndes és Nagy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Csöndes Renáta ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Törvényszék 1.Pf.20.101/2024/7. számú ítélete

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Győri Járásbíróság P.20.301/2022/36. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 133.610 (százharmincháromezer-hatszáztíz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – az állami adóhatóság illetékbevételi számlájára – 420.818 (négy százhuszezer-nyolcszáztizennyolc) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2016. november 7-én, életének 46. évében a felperes testvére halálos közúti balesetet szenvedett.

[2] A közúti baleset okozásáért a perben nem álló természetes személyt a Győri Járásbíróság a 2018. április 5-én kelt és jogerőre emelkedett B.552/2017/14. számú ítéletében bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásának vétségében, ezért egy év hat hónap szabadságvesztésre és kettő év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte, a kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtását a bíróság kettő évre felfüggesztette.

[3] A perben nem álló, természetes személy által vezetett és a munkáltatója tulajdonában lévő tehergépkocsi kötelező felelősségbiztosítója az alperes volt.

[4] A felperes és a testvére közötti kapcsolat szoros volt, hetente többször beszéltek, találkoztak, az édesapjukról a felperes testvére gondoskodott.

[5] A felperest sokkolta a testvére halála, emiatt egy hónapig táppénzen volt, 2020 márciusáig a saját autójával nem tudott közlekedni, a mai napig lelki megterhelést okoz számára az ezen az útszakaszon való közlekedés.

[6] A felperesnél 2019. május 6-án rosszindulatú daganatos megbetegedést diagnosztizáltak, amely miatt műtéten esett át, emellett édesapjáról a 2020. december 26-án bekövetkezett haláláig a testvére helyett gondoskodnia kellett.

[7] Az alperes a felperes részére 1.200.000 forint összegű sérelemdíjat fizetett ki, továbbá különböző címenek vagyoni kártérítést is teljesített.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[8] A felperes a módosított keresetében kártérítés jogcímén 708.183 forint, sérelemdíj címén pedig további 5.000.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[9] A felperes az elévülés körében arra hivatkozott, hogy az igénybejelentés és a kárbejelentés megelőzte a per megindítását. Hivatkozott arra, hogy a büntetőeljárás 2018. április 5-ei jogerős ítélettel történő lezárásáig nem volt tisztázott a kárigényének a jogalapja, illetve a felelős személy kiléte. Érvelése szerint eddig az időpontig nem volt megállapítható az sem, hogy az alperesnek beállt-e a kárfelelőssége a biztosított által okozott közúti baleset okozásáért. Hangsúlyozta: bűncselekménnyel okozott kár esetén a követelés öt éven túl sem évül el mindaddig, míg a bűncselekmény büntethetősége el nem évül. Állítása szerint az elévülést félbeszakítja a bíróságnak, ügyészségnek, nyomozó hatóságnak az elkövető ellen bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekménye, a félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik. Rámutatott arra, hogy a büntetőügyben meghozott jogerős ítélet olyan eljárási cselekmény, amely alkalmas az elévülési idő megszakítására. Utalt arra is, hogy az alperes a 2019. május 21-én kelt levelében az addig kifizetett kártérítésen felül további 1.000.000 forintot ajánlott fel, amely elismerésnek minősíthető, ezért az az elévülési idő megszakítására alkalmas. Emellett hivatkozott az elévülés nyugvására is, amely szerint a büntetőeljárás ítélettel történő lezárásáig az ártatlanság véelme elvének érvényre juttatásával bűncselekménnyel okozott kárigényt nem érvényesíthetett, erre tekintettel álláspontja szerint a büntető ítélet jogerős meghozataláig az elévülési idő nyugodott.

[10] Az alperes ellenkérelmében a keresetet 103.904 forint vagyoni kártérítés erejéig elismerte, ezt meghaladóan annak elutasítását kérte, a vagyoni kár tekintetében a károsulti közrehatáson alapuló kármegosztás címén. Elsődlegesen elévülésre hivatkozott. Állította, hogy a felperes 2021. november 10-én benyújtott keresete elévült, mivel a baleset időpontjától az öt év eltelt.

Az első- és másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy a felperesnek fizessen meg 3.500.000 forint sérelemdíjat, 708.183 forint vagyoni kártérítést, valamint 300.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[12] Indokolásában az alperes elévülési kifogásával kapcsolatban kifejtette, hogy a felperes az igényét a közeli hozzátartozójának közúti balesetben bekövetkezett halálával okozati összefüggésben és arra alapítottnan terjesztette elő, ezért a követelése a közeli hozzátartozójának halálával, 2016. november 7-én vált esedékessé. Rámutatott arra, hogy miután a felperes igényérvényesítésének az alapja bűncselekménnyel okozott kár, e

tekintetben pedig szükséges a károkozó büntetőjogi felelősségének megállapítása, az igény elévülésének szempontjából annak van jelentősége, hogy a büntetőjogi felelősség jogerős megállapításáig – a jogalap tisztázásának a hiányában – nem volt a felperes abban a helyzetben, hogy az igényét az alperessel szemben érvényesítse, ezért eddig az időpontig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:24.§-a szerint az elévülési idő nyugodott. Kifejtette, hogy az elévülés nyugvására tekintettel az elévülési idő 2016. november 7-e és 2018. április 5-e között el sem kezdődött.

[13] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság fellebbezett rendelkezését megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

[14] A másodfokú bíróság előjáróban hangsúlyozta, hogy az elévülés megszakadása és nyugvása egymástól mind az arra okot adó körülmények, mind pedig a kiváltott joghatás szempontjából alapvetően eltérő jogintézmények. Rámutatott arra: az elévülés megszakadását kizárólag a Ptk. 6:25. § (1) bekezdésének *a)-d)* pontjaiban felsorolt jogi tények okozzák és annak joghatása a Ptk. 6:25.§ (2) bekezdése szerint az, hogy az elévülési idő újból elkezdődik, ezzel szemben az elévülés nyugvására a Ptk. 6:24. § (1) bekezdése szerint az ad alapot, ha a jogosult a követelését menthető okból nem tudja érvényesíteni. Ennek eredménye az elévülési idő – a Ptk. 6:25. § (2) bekezdésében írtaknak megfelelő – bizonyos mértékű meghosszabbodása. Kifejtette, hogy a felperes által az alperes elévülési kifogásával kapcsolatban előadottak közül a tartozás elismerésére való hivatkozás az elévülés megszakadása, míg a büntetőeljárásra, a sorsszerű megbetegedésre és ezzel összefüggésben a járványügyi helyzetre való hivatkozás az elévülés nyugvása körében vizsgálandó.

[15] Az elévülési kezdő időpontjával egyetértett, azonban megítélése szerint a felperesi igények vonatkozásában a Ptk. 6:22.§ (1) bekezdésében foglalt általános, öt éves elévülési idő az irányadó, nem pedig a felperes által megjelölt Ptk. 6:533. § (1) bekezdésében írt különös szabály. Kiemelte, hogy ez a szabály csak a károsult által a közvetlen károkozóval szemben érvényesített igények esetén alkalmazandó. Rámutatott arra, hogy jelen esetben az alperes a károkozó felelősségbiztosítójaként állt helyt a károkért a biztosítási jogviszony alapján. Ebből következően az elévülés körében azt vizsgálta, hogy a felperes az igényét 2016. november 7-ét követően 5 éven belül érvényesítette-e.

[16] Utalt arra, hogy az elsőfokú eljárás során sem volt vitás az, hogy a felperes keresetlevele 2021. november 10-én érkezett meg a bírósághoz, amelyben a felperes akkor még kizárólag sérelemdíj iránti igényt érvényesített. Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében ugyan azt is kérte figyelembe venni, hogy a keresetlevelét határidőben postára adta, azonban erre az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott, így a másodfokú bíróság ezt a tényállítást a felülbírálat folyamán figyelmen kívül hagyta a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 373. § (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételek hiányában. Megállapította, hogy a felperes a vagyoni kárait az elsőfokú bírósághoz 2022. július 7-én érkezett keresetváltoztatást tartalmazó előkészítő iratban terjesztette elő, amelyből következően az igények bíróság előtti érvényesítésének időpontjaként a sérelemdíj vonatkozásában 2021. november 10. napját, a vagyoni károk vonatkozásában pedig 2022. július 7. napját kellett figyelembe venni.

[17] Az elévülés megszakadására történt felperesi hivatkozással kapcsolatban az volt az álláspontja, hogy az egyezségi ajánlat nem tekinthető a tartozás elismerésének, és a konkrét levél megfogalmazását sem lehetett úgy értelmezni, hogy azzal az alperes a felperes igényét – akár csak részben – elismerte volna.

[18] Utalt arra is, hogy a felperes – tartalma szerint – az elévülés nyugvását állította arra figyelemmel, hogy a közvetlen károkozó büntetőjogi felelősségének jogerős megállapításáig menthető okból nem volt abban a helyzetben, hogy a kártérítés és sérelemdíj iránti igényét érvényesíteni tudta volna. E körben rámutatott arra, hogy a károkozóval

szembeni büntetőeljárás általában nem eredményezi az elévülés nyugvását, csak abban az esetben, amikor a károsult a büntetőeljárásból szerez tudomást olyan lényeges körülményekről (például a károkozó személyéről), amelyek az igénye érvényesítéséhez szükségesek (BDT2015. 3364., Kúria Pfv.21.361/2015/4.).

[19] A másodfokú bíróság a felperes bíróság előtti igényérvényesítést akadályozó sorsszerű megbetegedését ugyancsak nem tekintette az elévülés nyugvása körében menthető oknak, mivel megítélése szerint az akadály legkésőbb 2020. október 19-én – az elévülési idő elteltét több mint egy évvel megelőzően – elhárult, ezért ezt a körülményt érdemben nem vizsgálta.

[20] Kifejtette, hogy tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a felperes igényének az elévülési ideje 2018. április 5-e előtt el sem kezdődött és ettől a naptól kezdve 5 évig tartott. Rámutatott arra, hogy az elévülést helyesen 2016. november 8-tól kellett számítani és annak sem a megszakadását, sem a nyugvása folytán történő meghosszabbodását nem lehetett megállapítani, így a felperesi igények elévülése 2021. november 7-én, a keresetindítást megelőzően bekövetkezett.

[21] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, a keresetet teljesen egészében elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[22] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben – tartalmilag – annak hatályon kívül helyezése mellett elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan új eljárás lefolytatását kérte.

[23] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 373. § (2) bekezdését, valamint a Ptk. 6:23. §-át és 6:34. §-át jelölte meg.

[24] Hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint a Ptk. 6:23. § és 6:34. § alkalmazásának van helye jelen perrel érintett valamennyi követelése, így a vagyoni kártérítések elévülése tekintetében is.

[25] Állította, hogy 2018. április 5-ig menthető okból – a jogalap tisztázásának hiányában, a sértetti közrehatás elbírálásáig – nem volt abban a helyzetben, hogy igényét az alperes felé előterjessze. Hivatkozott arra, hogy eddig az időpontig az elévülés nyugodott. Állította azt is, hogy az elévülési idő 2016. november 8-a és 2018. április 5-e között valójában el sem indult, álláspontja szerint az elévülési időt polgári jogi értelemben a felelősség tisztázását követően, 2018. április 5-től kell számítani, amely a büntetési tétel felső határával egyezően öt év. Utalt arra, hogy jogi képviselő nélkül, személyesen indította a pert.

[26] Az alperes fellebbezéséből idézve hivatkozott arra, hogy a kialakult gyakorlat szerint az elévülés nyugvását eredményező menthető ok, ha a kötelezett azt a látszatot kelti, hogy hajlandó lesz a jogosult igényét teljesíteni, ám amikor az elévülési idő bekövetkezik, elzárkózik a teljesítéstől.

[27] Kifogásolta, hogy még a keresetre benyújtott alperesi ellenkérelem sem tartalmazott elévülési kifogást.

[28] Érvelése szerint 2021. november 6-án postára adta a keresetlevelét és állította, hogy erre az eljárás során hivatkozott is. Sérrelmezte, hogy a másodfokú bíróság a felülbírálat során figyelmen kívül hagyta az erre vonatkozó előadást.

[29] Vitatta, hogy a jelen ügyben nem volt olyan menthető ok, ami az elévülés nyugvását eredményezte volna. Megismételte, hogy a halálos kimenetelű balesetben a kártérítési igények alapját képező jogellenesség, a halálos következmény és bekövetkezett károk közti okozati összefüggés 2018. április 5-én a büntető eljárásban meghozott ítélettel vált ismertté.

[30] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Az elévülés körében részletesen kifejtette a jogi álláspontját.

A Kúria döntése és jogi indokai

[31] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. Az e tárgyban irányadó 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmében a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés b), c) pont, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.].

[32] Elsőként hangsúlyozza a Kúria, hogy az elévülés szabályait a másodfokú bíróság helytállóan alkalmazta, a jogi indokaival a Kúria egyetértett. Csupán a felülvizsgálati kérelemben előadottak alapján a Kúria az alábbiakra mutat rá.

[33] A felperes állította, hogy a büntető eljárás jogerős befejezéséig az elévülés el sem indult, hanem nyugodott. Nem volt vitás a perben, hogy a felperes kártérítésének és sérelemdíjának alapjául szolgáló baleset 2016. november 7-én következett be. Erre figyelemmel – ahogy az eljáró bíróságok is megállapították – az elévülés elkezdődött tekintettel arra, hogy a kártérítés a károsodás bekövetkezésekor nyomban esedékessé vált (Ptk. 6:532. §). Téves a felperesnek az az álláspontja, hogy az elévülés el sem indult, ugyanis a követelés esedékessé válásával az elévülés megkezdődik, és legfeljebb nyugodhat vagy megszakadhat.

[34] A Ptk. 6:24. § (1) bekezdése kimondja, hogy ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az elévülés nyugszik. Az elévülés nyugvását eredményező menthető ok közelebbi jogszabályi meghatározásának hiányában minden esetben egyedi mérlegelést igényel annak megítélése, hogy egy adott körülmény alkalmas-e az említett joghatás kiváltására (Kúria Pfv.III.21.198/2020/8.). Az ehhez szükséges szempontokat a bírói gyakorlat alakította ki. Ennek megfelelően az említett feltétel akkor áll fenn, ha a jogosult akár objektív, akár szubjektív okból el van zárva attól, hogy a követelését érvényesítse (Kúria Pfv.IV.21.403/2019/7.). A felperes állításával ellentétben azonban a büntetőeljárás folyamatban léte nem eredményezi automatikusan az elévülés nyugvását, a polgári jogi felelősség ugyanis ettől független. Polgári ügyben a felelősség megállapításának egyetlen korlátja van: ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. A kártérítési kötelezettség körében azonban a polgári bíróság megállapíthat eltérő tényállást, mérlegelhet eltérően, vagy akár kármegosztást alkalmazhat, ha a károsult vagy jogelődje közreható magatartása megállapítható. Helyesen utalt tehát a másodfokú bíróság arra, hogy a károkozóval szembeni büntetőeljárás általában nem eredményezi az elévülés nyugvását, csak abban az esetben, amikor a károsult a büntetőeljárásból szerez tudomást olyan lényeges körülményekről (például a károkozó személyéről), amelyek az igénye érvényesítéséhez szükségesek (BDT2015. 3364., Kúria Pfv.21.361/2015/4.). Az elhunyt esetleges közrehatásának kérdése így nem az igényérvényesítés akadályát képezte, mivel jelen esetben a felperes a polgári jogi igénye érvényesítésében nem volt akadályozva, ilyen körülményre maga sem hivatkozott.

[35] Alaptalanul hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében a felperes arra is, hogy az elévülés azért nyugodott volna, mert az alperes azt a látszatot keltette, hogy peren kívül teljesíteni fog, azonban ez nem történt meg. Az adott esetben az alperes peren kívül teljesített, az ügy lezárása érdekében ajánlatot is tett a felperesnek. Önmagában az, hogy a kárrendezés éveig tartott és eközben a felek véleményt cseréltek, nem jelent látszatkeltést, ezt a bírói

gyakorlat sem tekinti annak. Olyan plusz körülményt pedig a felperes nem állított, amelyből azt a következtetést lehetett volna levonni, hogy az alperes – az elévülési idő leteltét várva – egyáltalán nem kívánt teljesíteni.

[36] A felperes sérelmezte azt is, hogy az alperes csak a fellebbezésében terjesztette elő az elévülési kifogását. A Ptk. arra vonatkozóan nem tartalmaz rendelkezést, hogy a kötelezett a követeléssel szemben elévülési kifogását az eljárás során meddig érvényesítheti. A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) több ízben kifejtette, hogy a Pp. azon rendelkezése, amely a fellebbezésben új tény állításának, illetve új bizonyíték előadásának korlátozására tartalmaz rendelkezést, az elévülési kifogás előterjesztésére nem vonatkozik, ezért arra a fellebbezési szakban is lehetőség van (EBH2008. 1875., Legfelsőbb Bíróság Pfv.20.568/2009/6.).

[37] A felperes alaptalanul kifogásolta azt is, hogy a másodfokú bíróság nem vette figyelembe azt, hogy a keresetlevelét tartalmazó iratot 2021. november 6-án postára adta. Jelen esetben azonban nem volt jelentősége annak, hogy a felperes mikor adta postára a keresetlevelét, ugyanis az elévülés nem eljárásjogi, hanem anyagi jogi határidő, ezért az elévülési idő számításánál az eljárásjogi szabályok nem alkalmazhatóak (BH1984. 68.). Az anyagi és eljárási jogszabályban megállapított határidők elteltének számítási módja különböző, és az anyagi jogi határidőt nem lehet egyben eljárásjogi határidőnek is tekinteni (BH1982. 250.). Ezt erősítette meg a BH2019. 18. számú döntés is, amely szerint a Ptk. 6:223. § (2) bekezdése szerinti határidő anyagi jogi igényérvényesítési és nem perindítási határidő. Erre figyelemmel a felperes eljárást megindító beadványa csak a bírósághoz való tényleges beérkezése napján váltotta ki az eljárás folyamatba helyezésének jogkövetkezményét (BH1995. 352.), ezért jelen esetben a postára adás időpontja nem volt releváns.

[38] Egyetértett a Kúria a másodfokú bírósággal abban is, hogy adott esetre az általános elévülési idő vonatkozik, nem pedig a Ptk. 6:533. § (1) bekezdése szerinti különös szabály. A Kúria e körben a másodfokú bíróság indokaira – azok megismétlése nélkül – csak visszautal {jogerős ítélet [31] bekezdés}.

[39] Mindezek alapján az elévült követelés bírósági úton nem érvényesíthető, ezért a bíróság a keresetet érdemben nem bírálhatta el (BH2006. 220., BH2013. 189.).

[40] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

[41] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése szerint, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjára és (5) bekezdésére, valamint 4/A. § (1) bekezdésére tekintettel kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

[42] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 376. § (1) bekezdése szerint a felperes kérelmére tárgyaláson bírálta el.

[43] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[44] Pp. 373. § (2) bekezdés, Ptk. 6:23. § és 6:34. §.

A döntés elvi tartalma

[45] Az elévülés anyagi jogi határidő, ezért nincs jelentősége annak, hogy a keresetlevelét a fél mikor adta postára.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Farkas Antónia s.k. előadó bíró Dr. Madarász Anna
s.k. bíró Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő